

KOOPERATİF

Kooperatif, tüzel kişiliğe haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve kamu tüzel kişileri ile özel idareler, belediyeler, köyle, cemiyetler ve dernekler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllerdir (Kooperatifler Kanunu md.1).

Yukarıdaki kooperatif tanımına göre kooperatiflerle ilgili bazı özellikleri şöyle sıralayabiliriz;

- Kooperatifler tüzel kişiliğe sahiptir.
- En az 7 kişi ile kurulur.
- Kooperatifler belirli ekonomik çıkarları karşılamak amacıyla kurulur.
- İhtiyaçlar karşılık yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle karşılanır.
- Ortak sayısı değişkendir.
- Gerçek ve tüzel kişiler kurabilir.
- Sermayesi değişkendir.
- Sözleşme ile kurulur.
- Her ortağın bir oy hakkı vardır.
- Ortaklık payı en az 1 TL'dir.
- Bir ortak en az 1 pay en fazla 5.000 pay sahibi olabilir.
- Ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer. Ancak ana sözleşmede gösterilen şartlarla mirasçılarının ortak olarak kalması sağlanabilir.
- Her ortak kooperatiftan ayrılabilir.

Kooperatifler değişken sermayeli ve değişken ortaklıdır.

Kooperatifler diğer işletmelerden farklı bazı ilkeleri bulunmaktadır. Bu ilkeleri şöyle sıralanabilir;

Gönüllü ve Açık Üyelik: Kooperatifler üye olmanın sorumluluğunu almaya gönüllü herkese açık organizasyonlardır. Cinsiyet, sosyal, ırk, politik ve dini ayrım gözetmeksizin herkese açıktır.

Demokratik Yönetim: Kooperatifler uygulanan politikaları belirleme ve karar alma konularına katılan üyelerce kontrol edilen demokratik organizasyonlardır. Üyeler eşit oy hakkına sahiptir.

Üyelerin Ekonomik Katılımı: Üyeler kooperatif parasını demokratik olarak kontrol eder, eşit olarak katılırlar. Para kooperatifin ortak çıkarı için kullanılır. Üyeler üyelik koşulu olarak sınırlı bir bedel öder.

Üyeler kooperatifi geliştirmek ve diğer aktiviteleri desteklemek için ek bedel öderler.

Özerklik ve Tarafsızlık: Kooperatifler, üyeleri tarafından yönetilen özerk organizasyonlardır.

Hükümet veya diğer organizasyonlarla yaptıkları anlaşmalarda veya dış kaynaklardan anapara artırımında üyelerinin demokratik kontrolü ve özerk yapıyı koruyacak şekilde hareket ederler.

Eğitimin Geliştirilmesi: Kooperatifler gelişim odaklı olarak, üyeleri ve seçilmiş temsilcileri, yöneticileri ve çalışanları için eğitim sağlayabilir.

Kooperatif içinde İş birliği: Kooperatifler kooperatif hareketini güçlendirip daha verimli hale getirmek için lokal, milli, bölgesel ve uluslararası yapılarda üyelerine hizmet verirler.

Topluma Karşı Sorumluluk: Kooperatifler topluluk gelişimi için üyeler tarafından onaylanan politikalara göre çalışırlar.

Kooperatifler yukarıda sayılan ilkeler çerçevesinde hareket ederler.

Ana sözleşmede aksine hüküm olmadıkça kooperatif, alacaklılarına karşı yalnız malvarlığıyla sorumludur.

Ana sözleşme, kooperatifin varlığı borçlarını karşılamaya yetmediği hallerde, ortaklarının da şahsen ve sınırsız olarak sorumlu tutulacaklarını hüküm altına alabilir. Bu takdirde alacaklılar kooperatifin iflası veya diğer sebeplerle dağılması halinde alacaklarını tamamen sağlayamazlarsa, kooperatifin borçlarından dolayı, kooperatif ortakları zincirleme ve bütün varlıklarıyla sorumlu olurlar.

Ana sözleşmeye, kooperatif borçları için her ortağın kendi payından fazla olarak şahsen ve belirli bir miktara kadar kooperatiftan sonra sorumlu olacakları hususunda bir hüküm konabilir. Ortakların tek başına sorumlu olacakları miktar kooperatifteki paylarının tutarı ile orantılı olarak da gösterilebilir. (KK md 28-29-30)

KOOPERATİFLERİN SINIFLANDIRILMASI

Ülkelerin ekonomik ve sosyal yapılarına göre değişik kooperatif türleri görmek olanaklıdır. Kooperatifler çeşitli şekilde sınıflandırmak olanaklıdır. Örneğin tarım alanında kurulmuş birçok kooperatif bulunmaktadır.

Bu sebeple kooperatifleri tarım amaçlı kooperatifler ve tarım dışı amaçlı kooperatifler olarak sınıflandırılabilir.

Bu kooperatiflerden bazıları şöyle sıralanabilir;

Tarım amaçlı kooperatifler

- Tarım kredi kooperatifleri,
- Tarım alım kooperatifleri,
- Tarım satış kooperatifleri,
- Sulama kooperatifleri,
- Su ürünleri kooperatifleri,
- Tarım pazarlama kooperatifleri,
- Tarım hizmet kooperatifleri,

Tarım dışı amaçlı kooperatifler

- Üretim kooperatifleri,
- Tüketim kooperatifleri,
- Kredi kooperatifleri,
- Yapı kooperatifleri,
- Taşıma kooperatifleri,
- Ecza kooperatifleri
- Diğer kooperatifler

Sorumluluklarına göre kooperatifler

- Sınırlı sorumlu kooperatifler
- Sınırsız sorumlu kooperatifler

Tabi oldukları kanunlara göre kooperatifler

- Kooperatifler Kanunu'na bağlı kooperatifler
- Özel Kanunlara tabi kooperatifler

KOOPERATİFLERİN KURULUŞU

Gerçek veya tüzel kişiler tarafından çeşitli amaçlar için kooperatifler kurulabilir. Bir kooperatif 7 kişi tarafından kurulur. Bu sayı özel kanunları olan Tarım Satış Kooperatifleri için 10, Tarım Kredi Kooperatifleri için 30'dur.

Bir kooperatifin kurulabilmesi için her şeyden önce kurucularının kanunda belirtilen (KK md.8) medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olması gerekir. Tüzel kişiler de kooperatif kuruluşuna yardımcı olur ve ortak olabilirler.

Kooperatifler sermayenin tümü kurucu ortaklarca taahhüt edildiği için ani kuruluş hükümlerine tabidir.

Bir kooperatifin kuruluşu ile ilgili olarak izlenecek yol şöyle sıralanabilir;

- 7 kurucu ortak bir araya gelerek ana sözleşmeyi hazırlar ve imzalar
- Ana sözleşmedeki imzalar notere onaylatılır.
- Ortaklarca kuruluş sermayesinin ¼'ün bankaya bloke edilmesi
- Bakanlıktan izin alınması
- Kooperatifin tescil ve ilanı

Yukarıda sayılan işlemler gerçekleştirildiğinde kooperatif kurulmuş olur.

Bir kooperatif kurulması sırasında çeşitli giderler yapılır. Bunlar kuruluş giderleridir. Kuruluş giderlerini ortaklar tarafından üstlenilir. Kuruluş işlemi tamamlandıktan sonra harcamayı yapan ortağa ödenir.

Bir kooperatif ana sözleşmesinde şu hükümlerin yer alması gerekir;

- Kooperatifin adı ve merkezi,
- Kooperatifin adı ve çalışma konuları,
- Ortaklık sıfatını kazandıran ve kaybettiren hal ve şartlar,
- Ortakların pay tutarı ve kooperatif sermayesinin ödenme şekli, nakdi sermayenin en az ¼'ünün peşin ödenmesi,
- Ortakların aynı sermaye koyup koyamayacakları,
- Kooperatiflerin yükümlerinden dolayı ortakların sorumluluk durumu ve derecesi,
- Kooperatif yönetici ve denetleyici organların görev, yetki, sorumlulukları ve seçim tarzları,
- Kooperatifin temsiline ait hükümler,
- Yıllık gelir gider farklarının hesaplanma ve kullanma şekilleri,
- Kurucuların adı, soyadı, iş ve konut adresleri.

Ana sözleşme ayrıca aşağıdaki hususları da kapsayabilir;

- Genel kurul toplantısı, kararların alınması, oyların kullanılması hakkındaki hükümler,
- Kooperatiflerin çalışma şekline dair esaslar,
- Kooperatiflerin birliklerle olan ilişkileri,
- Kooperatifin diğer bir kooperatifle birleşmesine ait hükümler,
- Kooperatifin süresi.

KOOPERATİFLERİN ORGANLARI

Kooperatiflerin 3 organı bulunmaktadır. Bunlar şunlardır,

- Genel kurul
- Yönetim kurulu
- Denetçiler.

Genel Kurul

Genel kurul bütün ortakları temsil eden en yetkili organdır. Genel kurulun yetkileri şöyle sıralanabilir;

- Ana sözleşmeyi değiştirmek.
- Yönetim kurulu ve denetçiler kurulu üyeleriyle gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek.
- İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak.
- Yönetim ve denetçiler kurullarını ibra etmek.
- Kanun veya ana sözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek.
- Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek,
- İmalat ve inşaat işlerinin yaptırılma yöntemlerini belirlemek,
- Yapı kooperatiflerinde; kooperatifin ortak sayısı ile yapılacak konut ve işyeri sayısını belirlemek.

Genel kurulu iki şekilde toplanabilir. Bunlar olağan genel kurul ve olağanüstü genel kurul olmak üzere iki şekildedir. Olağan genel kurul her yıl bir defa, hesap dönemini izleyen altı ay içinde toplanır.

Genel kurulu toplantıya yönetim kurulu çağırır.

Bunun dışında genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olanlar ise şunlardır;

- Yönetim kurulu
- Ana sözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ
- Denetçiler kurulu,
- Ortağı olduğu üst birlik
- Tasfiye memurları
- Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği

Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.

Genel Kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir. Ana sözleşmede açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle Genel Kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullandırabilir. Bir ortak Genel Kurulda birden fazla ortağı temsil edemez.

Kanun veya ana sözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça Genel Kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur.

Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu, kanun ve ana sözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır.

Yönetim Kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır. Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen tüzel kişiler, temsilcilerinin isimlerini kooperatife bildirir.

Yönetim kurulu üyelerinde aşağıdaki şartlar aranır.

- Türk vatandaşı olmak.
 - Aynı türde başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak
 - Türk Ceza Kanunu'nun zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, görevi suiistimal, sahtekarlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti suiistimal ve Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlara ilişkin hükümlerine veya mahkûm olmamak.
- Üyelik şartları denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenlerin görevlerine yönetim kurulunca son verilir.

Yönetim Kurulu üyeleri en çok 4 yıl için seçilebilirler. Ana sözleşmede aksine hüküm yoksa tekrar seçilebilirler.

Yönetim Kurulu, kooperatif işlerinin yönetim için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayretini sarf eder. Yönetim Kurulu, kendi tutanakları ile Genel Kurul tutanaklarının, gerekli defterlerin ve ortak listelerinin düzenli hazırlanıp, tutulup, saklanmasından ve işletme hesabıyla, yıllık bilançonun kanuni hükümlere uygun olarak hazırlanıp tetkik olunmak üzere denetleme kuruluna verilmesinden sorumludur.

Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar.

Bunların suç teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı "Devlet memurları" gibi ceza görürler.

Denetçiler

Denetçiler, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını inceler.

Genel kurul, denetleme organı olarak en az bir yıl için bir veya daha çok denetçi seçer. Genel kurul yedek denetçiler de seçebilir. Denetçilerin ve yedeklerinin kooperatif ortaklarından olması şart değildir.

Denetçilerin görevleri şöyle sıralanabilir;

- Bilançonun ve gelir tablosunun muhasebe defterleriyle uygunluk içinde olup olmadığı,
- Defterlerin düzenli ve muhasebe ilkelerine göre tutulup tutulmadığı,
- Ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını,
- Yılsonu karının (olumlu gelir gider farkının) kanun ve ana sözleşme hükümlerine uygun dağıtılıp dağıtılmadığı.

Yöneticiler, yukarıda sayılan amaçlarla denetçilere defterleri ve belgeleri verirler.

Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmaya mecburdurlar.

Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya ana sözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı oldukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler yönetim ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak, yönetim kurulunda oy kullanamazlar.

Denetçiler, görevleri sırasında öğrendikleri ve açıklanmasında kooperatifin veya ortakların şahısları için zarar umulan hususları kooperatif ortaklarına ve üçüncü şahıslara açıklayamazlar.

Ana sözleşme ve genel kurul kararı ile denetleme teşkilatı hakkında daha geniş hükümler koymak, denetçilerin görev ve yetkilerini artırmak ve özellikle ara denetlemeleri öngörmek mümkündür.

Kooperatif deneticilerinde aşağıdaki şartlar aranır.

- Türk vatandaşı olmak
- Türk ceza kanununun zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, görevi suiistimal, sahtekarlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti suiistimal ve devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlara ilişkin hükümlerine veya kooperatifler Kanununa göre mahkûm olmamak.
- Yönetim kurulu üyesi olmamak veya kooperatifin bir memuru olmamak.

KOOPERATİFLERİN MUHASEBE KAYITLARI

Kooperatifler 1. sınıf tacir sayıldıkları için bilanço esasına göre defter tutmak zorundadırlar. Kooperatifler aşağıda belirtilen defterleri tutarlar:

a. Kanuni Defterler:

- Yevmiye Defteri
- Defteri Kebir
- Envanter ve Bilanço Defteri
- Karar Defterleri
- Genel Kurul Karar Defteri
- Yönetim Kurulu Karar Defteri
- Ortaklar Defteri

b. Diğer Kanuni Defterler:

Vergi Usul Kanunu işletmelerin özelliğine göre bazı ilave defterlerin tutulmasını gerekli kılmıştır.

Eğer kooperatif, sınai bir işletme kurmuşsa, bu işletme için (imalat defteri) ile (istihsal vergisi defteri) tutacaktır. Kooperatif Nakliyat işleri için uğraşıyorsa (Nakliyat Vergisi Defteri) tutulması gereklidir.

c. Yardımcı Defterler:

- Stok giriş-çıkış defteri veya kartları.
- Sabit Kıymetler ve Demirbaş defteri
- Kıymetli evrak defteri
- Teftiş Defteri,
- Gelen-giden evrak kayıt defteri

Kooperatifler 1. sınıf tacir sayıldıkları için bilanço esasına göre defter tutmak zorundadırlar

Yevmiye defteri, Defteri Kebir (veya yevmiyeli defteri kebir), envanter ve bilanço defteri, karar defterlerinin kullanılmaya başlanılmadan önce notere tasdik ettirilmesi gerekir.

Kooperatifler muhasebe kayıtlarını Tek Düzen Muhasebe Sistemine uygun olarak yapmak zorundadırlar. Vergi usul kanununda belirlenmiş belgeleri kullanırlar.

Kuruluş İşlemlerinin Muhasebe Kayıtları

Kooperatiflerin kuruluş işlemleri ani kuruluş şeklinde olmaktadır. Kuruluş kayıtlarında izlenecek yol şöyle olacaktır;

- Sermaye taahhüdü kaydı,
- Sermaye taahhüdünün yerine getirilmesi.

Örnek: 20 ortak bir araya gelerek ÇEVKO Tüketim Kooperatifini kurmaya karar vermişlerdir.

Kooperatif sözleşmesi hazırlanmış ortaklar tarafından imzalanıp notere tasdik ettirilmiştir. Kooperatifin kurucu ortakları her biri 11 olan pay senetlerinden 100.000 tane almayı taahhüt etmişlerdir. Ortaklar sermaye taahhütlerinin ¼'ünü Ziraat Bankasındaki kooperatif adına açılan bloke hesaba yatırmışlardır.

Kalan sermaye taahhütlerini ise 1 ay sonra nakit olarak yerine getireceklerdir. Kuruluş gideri olarak ₺500 ve ₺90 KDV ortak Veli Yanık tarafından ödenmiştir. Kooperatifin kuruluşu ile ilgili yasal işlemler tamamlanmıştır. Kuruluş işlemlerinden sonra bankadaki bloke para çözülerek aynı bankadaki mevduat hesabına aktarılmıştır.

Şimdi kooperatifin kuruluş ile ilgili muhasebe kayıtlarını yapalım.

Yevmiye Defteri Kayıtları

1	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS 500 SERMAYE HS Sözleşmeye göre ortakların sermaye taahhütleri	25.000	25.000
2	102 BANKALAR HS. Ziraat Bankası—Bloke paralar 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS Ortakların ¼ sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	25.000	25.000
3	102 BANKALAR HS. Ziraat Bankası –Mevduat 102 BANKALAR HS Ziraat Bankası—Bloke paralar Bloke paranın çözülmesi	25.000	25.000

Büyük Defter Kayıtları şu şekilde yapılır.

501 ÖD. SER. HS.	500 SERMAYE HS.
100.000	100.000
25.000	
102 BANKALAR HS.	
25.000	25.000
25.000	

Kuruluş Bilançosu aşağıda verilmiştir.

ÇEVKO Tüketim Kooperatif

Aktif	Tarihli Kuruluş Bilançosu	Pasif
DÖNEN VARLIKLAR	25.000	ÖZ KAYNAKLAR 25.000
Bankalar 25.000		Sermaye 100.000
		(-) Öden. Sermaye (75.000)
	25.000	25.000

Ortaklar bir ay sonra kalan sermaye taahhütlerini nakit olarak yerine getirdiklerinde yapılacak muhasebe kaydı şöyle olacaktır;

1	100 KASA HS 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS Ortakların kalan sermaye taahhüdünü nakit olarak yerine getirmesi	75.000	75.000
2	770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS ¹ 191 İNDİRİLECEK KDV HS 331 ORTAKLARA BORÇLAR HS 01 Veli Yanık Hs Kuruluş gideri	500 90	590

Ortak Veli Yanık'a kuruluş giderleri ile ilgili olarak ödeme yapıldığında şu kayıt yapılır;

1	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS 01 Veli Yanık Hs 100 KASA HS. Kuruluş giderleri için ortak Veli Yanık'a yapılan ödeme	500	590
---	---	-----	-----

Ortakların Giriş ve Çıkışlarının Kaydı

Kooperatiflerin özelliklerinden birisi değişir sermayeli olmasıdır. Kooperatife ortak olmak ve ortaklıktan çıkmak serbesttir. Bu sebeple sermayenin değişmesi durumunda şirketlerde olduğu gibi yasal işlemler yapılmasını gerektirmez. Kooperatif ortaklığına girmek isteyen gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerekir. Ortak olmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, kooperatif ana sözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleriyle birlikte kabul ettiklerini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar.

Kooperatiflerde ortaklığa giriş çıkış serbesttir.

Yönetim Kurulu; ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin ana sözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorundadır. Yönetim kurulu ortak olma talebin inceledikten sonra bir engel görmediği takdirde ortak olmasına karar verir. Kooperatife yeni girişte taahhüt edilen sermayenin ¼'ünün ödenmesi gerekir.

Kooperatife Yeni Ortak Alınması

Ali Duru ÇEVKO yapı kooperatifine ortak olmak istemektedir. Yazılı başvuruda bulunmuştur. Yönetim kurulu başvuruyu incelemiş ve ortaklığa kabul etmiştir. Sermaye taahhüdü 15.000 olup ¼'ünü peşin olarak ödemiştir.

1Vergi Usul Kanununa göre istenirse aktifleştirilebilir. Bu durumda "770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HESABI" yerine "262 KURULUŞ VE ÖRGÜTLENME GİDERLERİ Hesabı"na kayıt yapılır.

Yevmiye Defteri Kayıtları

1	501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS 500 SERMAYE HS Ali Duru'nun sermaye taahhütleri	5.000	5.000
2	100 KASA HS. Ziraat Bankası 501 ÖDENMEMİŞ SERMAYE HS Ali Duru'nun ¼ sermaye taahhüdünü yerine getirmesi	1.250	1.250

Kooperatiften Ortağın Çıkması

Kooperatif ortaklarından Şahin Şanlı'nın ayrılmak isteğini bildirmiş ve yönetim kurulu tarafından bu istek kabul edilmiştir. Şahin Şanlı'nın sermaye payı 4.000 olup kendisini nakden ödenmiştir.

Yevmiye Defteri Kayıtları aşağıdaki gibi yapılır.

1	500 SERMAYE HS 336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS 01 Şahin ŞANLI Hs Şahin Şanlı'nın ortaklıktan ayrılması nedeniyle sermaye azaltılması	4.000	4.000
2	336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS 01 Şahin ŞANLI Hs 100 KASA HS Şahin Şanlıya yapılan ödeme	4.000	4.000

Gelir-Gider Farklarının Dağıtımına İlişkin Muhasebe Kayıtları

Kooperatifler kâr amacı gütmazler. Ama buna rağmen faaliyetleri sonucunda şirketler gibi kar ya da zarar edebilirler. Kooperatiflerde gelir gider arasındaki farka kar, gelir gider arasındaki olumsuz farka zarar denilmektedir. Ancak kooperatiflerde Tek Düzen Hesap Planını uygulamak zorundadırlar. Tek Düzen Hesap Planında kooperatiflerdeki kullanıldığı şekliyle olumlu fark ya da olumsuz fark isimlerinde hesap olmadığından muhasebe uygulamalarında kar ya da zarar adıyla kayıt yapılacaktır.

Kooperatifler kurumlar vergisi mükellefidir. Ancak kanunda yazılan bazı koşulların gerçekleşmesi halinde kurumlar vergisi mükellefi olmamaktadırlar (Kurumlar Vergisi md 7/16).

Kooperatifin Kurumlar Vergisi mükellefi olmaması için öngörülen koşullar şunlardır;

- Sermaye üzerinden kazanç dağıtmaması,
- Yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi,
- Yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması,
- Sadece ortaklarla iş yapılması,
- Üst kuruluşa (birliğe) üye olunması.

Ayrıca kooperatifler Katma değer Vergisi mükellefidirler. Muhtasar beyanname de verirler.

Ana sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortaklarla yapılan işlemlerden bir yıllık faaliyet sonunda elde edilen hâsılanın tamamı gelir-gider farkı olarak kooperatifin yedek akçelerine eklenir. (K.K md 38/1).

Ancak gelir gider farkının ortaklar arasında paylaştırılması öngörülmüş olabilir. Bu paylaştırma ortakların yaptıkları işlemler oranında yapılır.

Diğer yandan gelir-gider farkının en az %50'si ortaklara dağıtıldıktan sonra, ortakların sermaye paylarına genel kurul kararı ile Devlet Tahvillerine verilen en yüksek faiz haddini geçmemek üzere faiz ödenebileceği ana sözleşme ile hükme bağlanabilir.

Bir yıllık faaliyet neticeleri menfi olduğu takdirde açık, yedek akçelerden ve bunların yeterli gelmemesi halinde ek ödemelerle veya ortak sermaye paylarıyla karşılanır. Menfi neticeler ortadan kaldırılmadıkça gelir-gider farkı ve faiz dağıtımı yapılamaz.

Kardan (gelir- gider farkı) yapılacak kesintiler şöyle sıralanabilir;

Yasal olarak gelir gider farkından ilk önce yedek akçe (%10) ayrılır.

Eğer üst kuruluşa üye olunmuşsa üst kuruluş fonu olarak %1 ayrılır.

Yasal kesintilerin yapılması zorunludur. Kesintiler yapıldıktan sonra kalan kısım ortaklara dağıtılır.

Bu işleme **risturn** denir. Ayrıca istenirse ortak ve personele yardım fonu ile yardım ve geliştirme fonunda da kesinti yapılabilir. Olumlu gelir-gider farkından yedekler ve diğer fonların düşülmesinden sonra kalan miktardan ortakların kooperatifle yaptıkları işlemlerle oranlı olarak aldıkları paya "risturn" denir. Risturn oranı şöyle bulunur;

Risturn Oranı = Dağıtılacak Olumlu Gelir –Gider Farkı/ Ortaklarla Yapılan Toplam İşlem Tutarı

Kooperatiflerde dönem sonunda bütün gelir ve gider hesapları 690 Dönem Karı veya Zararı hesabına devredilir.

60 Brüt Satışlar,

64 Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar,

67 Olağandışı Gelir ve Karlar

Grubunda yer alan gelir hesapları bu hesabın alacağına aktarılır.

61 Satış İndirimleri,

62 Satışların Maliyeti,

63 Faaliyet Giderleri,

65 Diğer Olağan Faaliyetlerden

Gider ve Zararlar,

66 Finansman Giderleri ve

68 Olağan dışı gider ve zararlar grubunda yer alan gider hesapları bu hesabın borcuna aktarılır.

Bütün gelirler ve kar bu hesabın alacağına aşağıdaki gibi kaydedilir.

1	600 Y. SATIŞLAR HS.	Xx	
	602 DİĞER GELİRLER HS.	Xx	
	640 İŞTİRAKLERDEN TEM. GELİRLERİ HS.	Xx	
	641 BAĞLI ORTAKLIKLARDAN TEM. GEL. HS.	Xx	
	642 FAİZ GELİRLERİ HS.	Xx	
	643 KOMİSYON GELİRLERİ HS.	xx	
			
	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS.		XXX

Gider ve zararlar hesaplarının (satılan malların maliyeti dahil) 690 dönem karı veya zararı hesabına devri şu şekilde yapılır.

1	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS.	XXX	
	610 SATIŞTAN İADELERİ HS.		XXX
	611 SATIŞ İSKONTOLARI HS.		XXX
	621 S. TİCARİ MALLAR MALİYETİ HS.		XXX

Hesap toplayıcı bir hesaptır (daha önceleri uygulanan kar-zarar cetveline benzer) ve hesabın görüntüsü aşağıdaki gibi olur.

690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI

610 SATIŞ İADELERİ	600 Y. SATIŞLAR
611 SATIŞ İSKONTOLARI	602 DİĞER GELİRLER
620 SATILAN MAM. MALİYETİ	640 İŞTİR. TEM. GELİRLERİ
621 SATILAN TİCARİ MAL. MAL.	641 BAĞLI ORT. TEM. GEL.
622 SATILAN HİZMET MALİYETİ	642 FAİZ GELİRLERİ
630 ARAŞTIRMA GELİŞTİRME GİD.	643 KOMİSYON GELİRLERİ
.....	

Kooperatifin ortak dışı işlemler mevcut vergi yasalarına göre kurumlar vergisine tabidir. Bu durumda ortak dışı işlemlerden elde edilen kar üzerinden kurumlar vergisi hesaplanarak kayıtlara alınır. Bu durumda aşağıdaki kayıtlar yapılır.

1	691 D. KARI VERGİ VE YAS. YÜK. KAR. HS	XXX	
	370 D. KARI VER.veYAS. YÜK. KAR. HS		XXX
2	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS	XXX	
	691 D. KARI VER VE YAS. YÜK. KAR. HS.		XXX
	692 DÖNEM NET KARI VEYA ZAR. HS.		
2	692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI HS.	XXX	
	590 DÖNEM NET KARI HS.		XXX

Yeni yılın başında ise aşağıdaki kayıt yapılır.

1	590 DÖNEM NET KARI HS.	XXX	
	570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS		XXX

Örnek: Yıldız Tüketim Kooperatifinin dönem sonu gelir gider hesaplarının kalanları aşağıdaki gibidir. Buna göre kooperatifin gelir gider farkı aşağıdaki gibi olur.

600 Y. SATIŞLAR HS		621 SAT. TİC. MAL. MAL.HS	
45,000		20.000	
642 FAİZ GELİR HS		770 GENEL YÖN. GİD. HS.	
8,000		6.000	
760 PAZ. SAT. DAĞ.GİD.HS.		649 DİĞ. OL.GEL. KAR. HS.	
14.000		10.000	

Öncelikle maliyet hesaplarındaki tutarların gelir tablosuna aktarılması gerekecektir.

1	632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	6.000	
	631 PAZARLAMA SATIŞ DAĞ. GİDER. HS	14.000	
	771 G. YÖNETİM GİDERLERİ YANS. HS.		6.000
	761 PAZ.SATIŞ DAĞ. GİDER. YANS. HS.		14.000
2	771 G. YÖNETİM GİDERLERİ YANS. HS.	6.000	
	761 PAZ.SATIŞ DAĞ. GİDER. YANS. HS.	14.000	
	770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.		6.000
	760 PAZARLAMA SATIŞ DAĞ. GİDER. HS		14.000

Daha sonra bütün gelir ve giderler 690 Dönem Karı ve Zararı Hesabına aşağıdaki gibi devredilir.

1	600 Y. SATIŞLAR HS. 642 FAİZ GELİRLERİ HS. 649 DİĞ. OL GELİR VE KARLAR HS. 690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS	45.000 8.000 10.000 63.000	
2	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS. 621 SATILAN TİCARİ MALLAR HS 632 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS 631 PAZARLAMA SATIŞ DAĞ. GİDER. HS	38.000 20.000 6.000 14.000	
690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS.			
	38.000	63.000	

Büyük defter hesabında da görüldüğü gibi kooperatifin dönem gelir ile dönem giderlerinin karşılaştırılması sonucunda ₺25.000 olumlu dönem gelir gider farkı yani karı çıkmaktadır.

Kooperatifin kurumlar vergisi mükellefidir ve dönem karı üzerinden kurumlar vergisi hesaplaması gerekir

Kurumlar Vergisi = Dönem Karı X Kurumlar Vergisi Oranı
= 25.000 X %20
= ₺5.000

1	691 D. KARI VERGİ VE YAS. YÜK. KAR. HS 370 D. KARI VER.veYAS. YÜK. KAR. HS	5.000	5.000
2	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS 691 D. KARI VER VE YAS. YÜK. KAR. HS. 692 DÖNEM NET KARI VEYA ZAR. HS.	25.000 5000 20.000	
2	692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI HS. 590 DÖNEM NET KARI HS.	20.000	20.000

Yeni yılın başında ise aşağıdaki kayıt yapılır.

1	590 DÖNEM NET KARI HS. 570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS	20.000	20.000
---	--	--------	--------

Kooperatif genel kurulu mayıs ayında toplanarak olumlu gelir gider farkını dağıtmaya karar vermiştir.

Olumlu gelir gider farkı üzerinde %10 yasal yedek, %1 kooperatifçiliği geliştirme fonu ve %15’de olağan üstü yedek ayrılacaktır.

Dönem Olumlu Gelir Gider Farkı	20.000
Yasal Yedekler %10	2.000
Kooperatif Geliştirme Fonu	200
Olağanüstü Yedekler %15	3.000
Kalan Olumlu, Gelir-Gider Farkı	14.800

Kalan olumlu gelir gider farkı 14.800 ise ortaklara risturn olarak dağıtılmaya karar verilmiştir.

$$\text{Risturn Oranı} = \frac{\text{Dağıtılacak Olumlu Gelir} - \text{Gider Farkı}}{\text{Ortaklarla Yapılan Toplam İşlem Tutarı}} \\ = \frac{14.800}{22.000} = 0.677272$$

Aşağıda kooperatifin ortaklarla işlem tutarı ve risturn tutarı ortak başına ayrı ayrı verilmiştir.

Ortaklar	İşlem Tutarı	Risturn oranı	Risturn Tutarı (işlem tutarı x risturn oranı)
Ali Duru	2,000	0.677272	1.345
Utku Sağlam	4,000	0.677272	2.691
Veli Kaya	3,000	0.677272	2.018
Ahmet Mutlu	2.000	0.677272	1.345
Cengiz Kuru	1,000	0.677272	673
Vedat Şanlı	1,000	0.677272	673
Fatih Canlı	1.000	0.677272	673
Cemil Şahin	2,000	0.677272	1.345
Mustafa Koşar	5.000	0.677272	3.364
Yavuz Koşmaz	1.000	0.677272	673
Toplam	22.000		14.800

Yukarıdaki işlemler sonunda olumlu gelir gider farkı dağıtım kaydı aşağıdaki gibidir.

1	570 GEÇMİŞ YILLAR KARLARI HS	20.000	
	540 YASAL YEDEKLER HS		2.000
	549 ÖZEL FONLAR HS		200
	542 OLAĞANÜSTÜ YEDEKLER HS		3.000
	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS		14.800
	Ali Duru 1.345		
	Utku Sağlam 2.691		
	Veli Kaya 2.018		
	Ahmet Mutlu 1.345		
	Cengiz Kuru 673		
	Vedat Şanlı 673		
	Fatih Canlı 673		
	Cemil Şahin 1.345		
	Mustafa Koşar 3.364		
	Yavuz Koşmaz 673		

Ortaklara ödeme yapıldığında şu kayıt yapılır.

1	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS	14.800	
	Ali Duru 1.345		
	Utku Sağlam 2.691		
	Veli Kaya 2.018		
	Ahmet Mutlu 1.345		
	Cengiz Kuru 673		
	Vedat Şanlı 673		
	Fatih Canlı 673		
	Cemil Şahin 1.345		
	Mustafa Koşar 3.364		
	Yavuz Koşmaz 673		
	102 BANKALAR HS		14.800

KOOPERATİFLERİN TASFİYE İŞLEMLERİ VE MUHASEBE

KAYITLARI

Kooperatiflerin Tasfiye Nedenleri

Kooperatifler çeşitli nedenlerle dağılırlar (KK md 81). Dağılma nedenleri şöyle sıralanabilir;

- Ana sözleşme gereğince,
- Genel kurul kararı ile,
- İflasın açılmasıyla,
- Kanunlarda öngörülen diğer hallerde, ilgili bakanlığın mahkemeden alacağı karar üzerine,
- Diğer bir kooperatifle birleşmesi veya devralınması suretiyle,
- Üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde,
- Amacına ulaşma olanağının bulunmadığının ilgili Bakanlıkça tespiti halinde mahkemeden alacağı kararla dağılır.

Dağılacak kooperatifler tasfiye işlemine tabi tutulur. Tasfiye işlemlerinin yapılabilmesi için tasfiye kurulunun seçilmesi gerekir. Tasfiye kurulunu genel kurul belirler. Mahkemece tasfiye kararı verilmişse tasfiye kurulunu mahkeme belirler. Eğer genel kurul ve mahkemece tasfiye kurulu üyeleri belirlenmemişse tasfiye işlemlerini yönetim kurulu yürütür.

Yönetim kurulu tasfiye memurlarını ve tasfiyeyi tescil ve ilan ettirir. Dağılma kararı ticaret sicil gazetesinde birer hafta ara ile 3 defa ilan ettirilir. Alacaklılar ilan tarihinden itibaren 1 yıl içinde belgeleriyle beraber müracaat etmeleri gerekir.

Tasfiye edilmesi kararlaştırılan kooperatifin unvanının başına “Tasfiye halinde” ibaresi eklenir.

Kooperatiflerde Tasfiye İşlemleri

Tasfiye kurulu kooperatifi temsil yetkisine sahiptir. İlk önce tasfiyeye başlama bilançosu çıkarır.

Tasfiye kurulunun görevleri şöyle sıralanabilir;

- Tasfiyeye başlama bilançosu düzenlemek,
- Muhasebe defterlerini tutmak,
- Varlıkları nakite çevirmek,
- Alacakları tahsil etmek,

- Borçları ödemek,
- Yarım kalmış işleri tamamlamak,
- Varlıkların borçları karşılama yetmediği belirlenirse bunu derhal mahkemeye bildirmek,
- Tasfiye sonu bilançosu düzenlemek,
- Tasfiye sonrası kooperatif unvanının ticaret sicilinden sildirmek,
- Defterleri saklanmak üzere tasfiye memurlarından birine ya da notere teslim etmek
- Tasfiye sonrası kalan değerleri ortaklara dağıtmak.

Varlıkların toptan satılabilmesi için genel kurul kararı gerekir.

Kooperatiflerde Tasfiye ile İlgili Muhasebe Kayıtları

ESKO Tüketim Kooperatifinin Tarihli genel kurul toplantısında kooperatifin dağılması kararı alınmıştır. Kooperatifin tasfiyesi için tasfiye kurulu, genel kurul tarafından atanmıştır. Kooperatifin tasfiyesi için gerekli yasal formaliteler yerine getirilmiştir. Tasfiye kurulu göreve başlamış ve aşağıdaki tasfiyeye başlama bilançosunu düzenlemiştir.

ESKO Tüketim Kooperatifi

Aktif	Tarihli Tasfiyeye Başlama Bilançosu	Pasif	
DÖNEN VARLIKLAR	400.000	K.V.Y. KAYNAKLAR	360.000
Kasa	20.000	Satıcılar	200.000
Bankalar	40.000	Borç Senetleri	160.000
Alıcılar	100.000		
Alacak Senetleri	80.000		
Ticari Mallar	160.000		
DURAN VARLIKLAR	160.000	ÖZ KAYNAKLAR	200.000
Demirbaşlar	180.000	Sermaye	140.000
(-) B. Amort	(20.000)	Yasal Yedekler	60.000
	560.000		560.000

Tasfiye işlemleri ile ilgili bilgiler şöyledir;

- Kasadaki paranın tamamı Ziraat Bankasındaki hesaba yatırılmıştır.
 - Müşterilerden olan alacaklar ₺80.000 olarak tahsil edilebilmiştir.
 - Alacak senetleri ₺70.000 peşin değer üzerinden tahsil edilmiştir.
 - Ticari mallar ₺200.000 + KDV (%18) satılmıştır.
 - Demirbaşlar ₺160.000 + KDV (%18) satılmıştır.
 - Satıcılara olan borç ₺180.000 olarak ödenmiştir.
 - Borç senetleri ₺140.000 peşin değer (iskontolu) üzerinden ödenmiştir.
 - Farklı tarihlerde ₺10.000 tasfiye ile ilgili gider ve ₺1.800 KDV ödenmiştir.
 - KDV ile ilgili işlemler yapılmış ve KDV'den dolayı oluşan borç vergi dairesine bildirilmiş ve ödenmiştir.
- tarihinde tasfiye işlemleri sonuçlandırılmış ve tasfiye sonucu kalan para ortaklara dağıtılmış ve ödenmiştir.
- Şimdi yukarıda ki bilgilere dayanarak şirketin tasfiye işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtlarını yapalım

Yapılacak işlemler şöyle sıralanabilir;

- Öncelikle tasfiye bilançosuna dayanarak açılış kayıtları yapılmalıdır.
- Sonra tasfiye işlemlerine ilişkin muhasebe kayıtları yapılır.
- Tasfiye sonu bilançosu düzenlenir.
- Tasfiye bilançosundaki kalan ortaklara dağıtılır ve ödenir.

Şimdi sırayla bu işlemleri yapalım:

Yevmiye Defteri Kayıtları aşağıdaki gibi yapılır.

1	100 KASA HS. 102 BANKALAR HS. 120 ALICILAR HS. 121 ALACAK SENETLERİ HS. 153 TİCARİ MALLAR HS. 255 DEMİRBAŞLAR HS. 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS. 320 SATICILAR HS. 321 BORÇ SENETLERİ HS. 500 SERMAYE HS. 540 YASAL YEDEKLER HS Tasfiyeye başlama hesaplarının açılışı	20.000 40.000 100.000 80.000 160.000 180.000 20.000 200.000 160.000 140.000 60.000	
2	102 BANKALAR HS. Ziraat Bankası 100 KASA HS. Kasadaki paranın bankaya yatırılması	20.000	20.000
3	102 BANKALAR HS. 689 O.D. GİD. VE ZAR. HS. 120 ALICILAR HS. Müşterilerden alacağın tahsil edilmesi	80.000 20.000	100.000
4	102 BANKALAR HS. 689 O.D. GİD. VE ZAR. HS. 121 ALACAK SENETLERİ HS. Müşterilerden senetli alacağın tahsil edilmesi	70.000 10.000	80.000

5	102 BANKALAR HS	236.000	
	600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS		200.000
	391 HESAPLANAN KDV HS		36.000
	Ticari malların satışı		
6	621 SATILAN TİCARİ MALLARIN MALİYETİ HS.	160.000	
	153 TİCARİ MALLAR HS.		160.000
	Satılan ticari malların maliyeti		
7	102 BANKALAR HS.	188.800	
	257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR HS	20.000	
	255 DEMİRBAŞLAR HS.		180.000
	391 HESAPLANAN KDV HS		28.800
	Demirbaş satışı		
8	320 SATICILAR HS	200.000	
	102 BANKALAR HS		180.000
	679 O.D. GEL. VE KAR. HS		20.000
	Satıcılara olan borcun ödenmesi		
9	321 BORÇ SENETLERİ HS.	160.000	
	102 BANKALAR HS.		140.000
	679 O.D GEL. VE KAR. HS		20.000
	Borç senetlerinin peşin değer üzerinden ödenmesi		
10	770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS.	10.000	
	191 İNDİRİLECEK KDV	1.800	
	102 BANKALAR HS		11.800
	Tasfiye Gideri		

11	391 HESAPLANAN KDV HS. 191 İNDİRİLECEK KDV HS 360 Ö. VERGİ VE FONLAR HS Ödenecek KDV Ödenecek KDV'nin ilgili hesaba devri	64.800	.
12	360 ÖDENECEK VER. VE FONLAR HS Ödenecek KDV 102 BANKALAR HS. KDV'nin ödenmesi	63.000	63.000
13	632 GENEL YÖNETİM GİDELERİ HS. 771 GENEL YÖNETİM GİD. YAN. HS Yansıtma hesapları aracılığıyla genel yönetim giderlerinin gelir tablosu hesaplarına aktarılması	10.000	10.000
14	771 GENEL YÖNETİM GİD. YAN. HS. 770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS 7'li Grup hesapların kapatılması	10.000	10.000
15	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS. 621 SATILAN TİCARİ MAL HS. 632 GENEL YÖNETİM GİD. HS 689 O.DIŞI GİD VE ZAR HS Gider hesaplarının 690 Dönem Karı veya Zararı Hesabına devri	200.000	160.000 10.000 30.000
16	600 YURTİÇİ SATIŞLAR HS 679 O.D. GEL. VE KAR HS. 690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS Gelir hesaplarının 690 Dönem Karı veya Zararı Hesabına devri	200.000 40.000	240.000
17	691 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI HS. 370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI HS. 370 01 Kurumlar Vergisi Tasfiye karı üzerinden kurumlar vergisi karşılığı ayrılması	8.000	8.000

18	690 DÖNEM KARI VEYA ZARARI HS.	20.000	
	691 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI HS.		8.000
	692 D. NET KARI VEYA ZARARI HS.		12.000
	Tasfiye net karının kaydı		
19	692 DÖNEM NET KARI VEYA ZARARI HS	12.000	
	590 DÖNEM NET KARI HS		12.000
	Tasfiye net karının bilanço hesabına kaydı		

100 KASA HS	
20.000	20.000

120 ALICILAR HS	
100.000	100.000

102 BANKALAR HS	
40.000	180.000
20.000	140.000
80.000	11.800
70.000	<u>63.000</u>
236.000	
<u>188.800</u>	
634.800	394.800

679 O. D GEL. VE KAR HS	
20.000	
<u>10.000</u>	
30.000	30.000

121 ALACAK SEN. HS	
80.000	80.000

153 TİCARİ MAL HS	
160.000	160.000

600 Y. SATIŞLAR HS	
200.000	200.000

621 S. T. MAL. MAL. HS	
160.000	160.000

391 HES. KDV. HS	
	36.000
	<u>28.800</u>
64.800	64.800

255 DEMİRBAŞLAR HS	
180.000	180.000

257 BİR. AMORT. HS	
20.000	20.000

689 O. DIŞ. GEL. KAR. HS	
20.000	20.000

321 B. SENETLERİ HS	
160.000	160.000

770 G. YÖN. GİD. HS	
10.000	10.000

191 İND. KDV. HS	
1.800	1.800

360 Ö. VER. VE FON HS	
63.000	63.000

632 G. YÖN. GİD. HS	
10.000	10.000

771 G. YÖN. GİD. YAN. HS	
10.000	10.000

690 D. KARI veya ZAR. HS	
200.000	240.000
40.000	

590 D. NET KARI HS	
32.000	

691 D.K.V.Y.Y. K. HS	
8.000	8.000

692 D. NET K. veya Z. HS	
32.000	32.000

370 V.Y.Y.K. HS	
	8.000

500 SERMAYE HS	
	140.000

540 YAS. YED. HS	
	60.000

Tasfiye sonrası ₺40.000 kar olmuştur. Kooperatifin tasfiye karı çıktığı için kooperatif bu kâr payı üzerinden kurumlar vergisini hesaplayıp ve ödeyecektir.

Kooperatifin ödeyeceği kurumlar vergisi = Tasfiye karı x Kurumlar vergisi oranı

= 40.000 x %20 = ₺8.000

1	370 DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜKLER KARŞILIĞI HS. 370 01 Kurumlar Vergisi 8.000 360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS. 360.01 Kurumlar vergisi 8.000 Kurumlar Vergisinin tahakkuk ettirilmesi	8.000	8.000
2	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS. 360.01 Kurumlar vergisi 8.000 102 BANKALAR HS Verginin ödenmesi	8.000	8.000
3	500 SERMAYE HS 540 YASAL YEDEKLER HS. 331 ORTAKLARA BORÇLAR HS. Sermaye ve yasak yedeklerden ortaklara düşen paylar	140.000 60.000	200.000

4	590 DÖNEM NET KARI HS	32.000	
	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS		32.000
	Dönem net karından ortaklara düşen paylar		
5	331 ORTAKLARA BORÇLAR HS	232.000	
	102 BANKALAR HS		232.000
	Tasfiye sonu değerinin ortaklara ödenmesi		

Büyük Defter Kayıtları aşağıdaki gibi yapılır.

102 BANKALAR HS	
<u>240.000</u>	8.000
	<u>232.000</u>
240.000	240.000

590 DÖNEM NET KARI HS	
32.000	32.000

540 YAS. YED. HS	
60.000	60.000

360 ÖDE. VER. VE FON. HS	
8.000	8.000

370 V. Y.Y. KAR HS	
8.000	8.000

500 SERMAYE HS	
140.000	140.000

331 ORTAK. BORÇLAR HS	
232.000	232.000

Yukarıdaki kayıtlardan sonra ortaklar paralarını almışlardır. Kooperatifin defterlerinde açık hiçbir hesap kalmamıştır. Hesapların tamamı kapanmış ve tasfiye işlemi tamamlanmıştır.

Ders Sonu